

Januar 2011

Bolivias skat på råstoffer – et forbillede for andre ulande

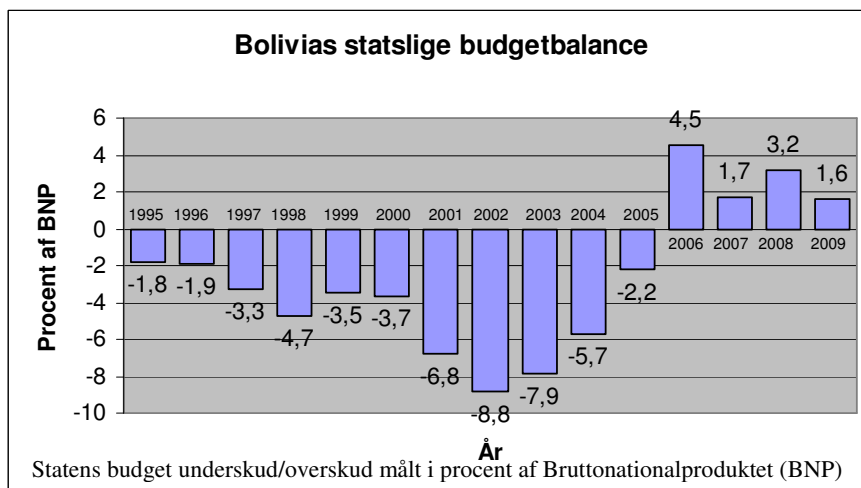
Mange udviklingslande, som er rige på olie, gas og mineraler, får kun selv en mindre del af indtægterne, når ressourcerne udvindes og sælges. Regeringerne laver lovgivning og kontrakter – i nogle tilfælde på opfordring af IMF eller Verdensbanken – som betyder, at selskaberne i udvindingsindustrien kun betaler lav eller ingen skat. Hensigten er at tiltrække udenlandske investeringer, der kan skabe økonomisk vækst og bidrage til landets udvikling. Erfaringen viser dog, at lande med mange naturressourcer ikke oplever vækst men tværtimod en negativ udvikling – også økonomisk.

Men Bolivia valgte tilbage i 2005 at gå imod denne tendens. De valgte nemlig at hæve skatten markant på udvinding af landets naturgas. I 2006 blev den hævet endnu en gang, og samtidig fremsatte regering et krav om at genforhandle alle kontrakter med de udenlandske selskaber. Disse tiltag har på få år ført til en markant forbedring af Bolivias økonomi. De øgede skatteindtægter fra gassektoren har blandt andet betydet, at et bekymrende stort underskud på statens budgetter er blevet vendt til overskud, som nu investeres i velfærd og infrastruktur.

Denne erfaring fra Bolivia kan forhåbentlig bruges som model for andre naturressourcerige udviklingslande, så også de kan øge deres indtægter og skabe den nødvendige udvikling.

Økonomisk fremgang – et resultat af øget beskatning

Siden 2005 er der sket en markant forbedring af økonomien i Bolivia. Det skete som følge af en række lovændringer, der reformerede gassektoren og øgede beskatningen på udvinding af Bolivias naturgas. Især det sidste viste sig at være af største betydning.

Kilde: Bolivias regering; Ministerio de Hidrocarburos y Energia, 2010

Lovændringerne har øget statens skatteindtægter og betød, at et alarmerende underskud på statens budgetter i 2006 for første gang blev vendt til et overskud. Balancen på statsbudgettet er én af de vigtigste indikatorer for et lands økonomiske stabilitet, og siden 2006 har der konstant

været plus på kontoen. Dette er illustreret i diagrammet med tal fra den bolivianske regering¹. Tallene understøttes tilsvarende af beregninger fra Verdensbanken². Diagrammet viser, at underskuddet i perioden mellem 1985-2005 i gennemsnit lå på -5 % af bruttonationalproduktet (BNP). Efter ændringerne i beskatningen vender underskuddet til et rekordhøjt overskud i 2006 på 4,5 % af BNP.

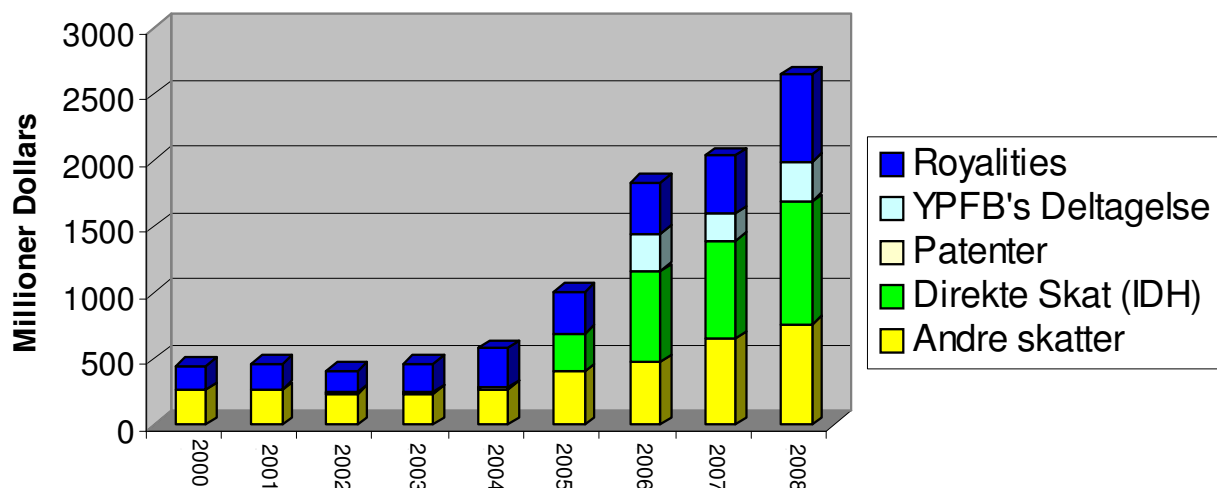
Stabiliseringen af Bolivias økonomi skyldes flere ting. Bolivia fik i 2006 eftergivet en del af sin udlandsgæld under HIPC-initiativet (Heavily Indebted Poor Country), hvilket gjorde statens udgifter til gældsbetalinger mindre. Samtidig steg verdensmarkedspriserne for olie og gas fra 2006-2008. Stadig er det dog den øgede beskatning af gassen, der har været den vigtigste faktor i den økonomiske fremgang. Det understreger den Internationale Valutafond (IMF).

Ifølge IMF er overskuddet især et resultat af indførelsen af to nye skatter³. Først en direkte skat på udvinding af olie og gas i 2005 (IDH)⁴. Dernæst i 2006 det såkaldte ”nationaliseringsdekret” for gas og olie, der indebærer, at sektoren blev pålagt en yderligere skat, hvis indtægter går til Bolivias statslige olie- og gasselskab YPFB (Yacimientos Petroleros Fiscales Bolivianos)⁵.

“Hydrocarbon revenue increased not only as a result of higher commodity prices and export prices, but also due to changes in taxation and the organization in the industry. Specifically, the introduction of the IDH in 2005, and more recently the nationalization of the oil and gas industry – which is reflected in the record operating surplus of YDFB- have shifted the overall fiscal balance into surplus.”
International Monetary Fund, 2010, Country Report No. 10/29 Bolivia

Indtjening fra Gas- og Oliesektoren til den bolivianske stat

Statens indtægter fra gas- og oliesektoren fra skatter og afgifter opgjort i millioner dollar

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Andre skatter	257	264	233	235	271	401	476	647	761
Direkte Skat (IDH)	0	0	0	0	0	288	682	747	924
Patenter	9	8	8	7	6	5	6	4	6
YPFB's Deltagelse	0	0	0	0	0	0	282	196	297
Royalties	180	188	173	220	297	317	385	439	659
Totalt Skat fra Gas	446	460	414	462	574	1011	1831	2033	2647

Kilde: Bolivias regering; Ministerio de Hidrocarburos y Energia, 2010

Ovenstående graf viser, at de to nye skatter IDH og YPFB's deltagelse sammenlagt indbragte 1.221 millioner dollar i 2008 – altså tæt på 50 % af statens samlede indtægter fra gas- og oliesektoren.

Statens indtægter fra gas- og oliesektoren er næsten firedoblet i perioden 2004 til 2008, efter de nye skatteregler er indført. Som det fremgår af grafen, var indtægterne fra gassektoren i 2004 på 565 millioner dollar, mens de i 2008 var næsten femdoblet til 2.647 millioner dollar.

Man kan tydeligt se, at den øgede beskatning af gassen har stabiliseret økonomien og dermed skabt grundlag for øgede investeringer i udvikling og fattigdomsbekæmpelse. Det anerkendes også af IMF, der har statens budgetunderskud som hovedindikator for sin vurdering af et lands økonomi. Dét faktum, at Bolivia har fundet vej til udvikling gennem øgede skatteindtægter, bør give stof til eftertanke hos IMF. IMF har i Bolivia og andre udviklingslande anbefalet en reduktion af de offentlige udgifter som middel til at skabe balance på statsbudgettet i stedet for også at undersøge mulighederne for at øge statens indtægter fra naturressourcerne.

Direkte skat på gassen bliver indført

Efter Bolivia havde fundet en meget stor gasforekomst i slutningen af 1990'erne planlagde regeringen at eksportere gassen til USA og Mexico. Gassen skulle gennem en flere hundrede kilometer lang rørledning, udkibes i Chile og sejles til Mexico og USA for blandt andet at dække den permanente energimangel i Californien. Dette projekt, med tre europæiske firmaer⁶ som hovedaktører, var stærkt støttet af USA, IMF og Verdensbanken. Det betød, at de vigtigste udenlandske aktører havde interesse i hurtigt at gennemføre projektet, selv om transaktionsomkostningerne var betydeligt højere i forhold til blot at sælge gassen til nabolandene.

I 2003 opstod der massive folkelige protester mod eksport af gassen. For det første var der mangel på gas til almindelige menneskers forbrug i Bolivia. For det andet var man bekymret for, om Bolivia fik økonomisk gavn af den massive eksport. Bolivia havde gennem 500 år eksporteret store mængder af guld, sølv, tin, gummi og andre naturressourcer, uden at det satte nævneværdige spor på landets udvikling. Gassen blev set som den sidste chance for at få noget ud af landets naturressourcer.

Utilfredsheden kulminerede i en massiv opstand i månederne september og oktober 2003, også kaldet *krigen om gassen*. Resultatet blev, at daværende præsident Sánchez de Lozada måtte flygte i eksil i USA. Den efterfølgende regering så sig nødsaget til at realisere nogle af befolkningens krav. Folket ønskede en nationalisering af landets gassektor. Dette skete dog ikke. Men regeringen opgav at eksportere gas via Chile til USA og Mexico for i stedet at eksportere gassen til nabolandene. Protesterne var også baggrunden for, at den daværende regering med præsident Carlos Mesa i spidsen i 2005 indførte en ny skat på gas- og olieudvindingen – *den direkte skat på gas og olie* (IDH).

IDH er fastsat til 32 % af produktionens værdi. Det betyder, at IDH er en direkte skat på værdien af den mængde gas, der bliver udvundet, hvilket gør skatten uafhængig af virksomhedernes overskud. Det betyder, at indtægten er sikret, selv om virksomhederne skulle finde på at "flytte" deres overskud ud af landet – en manøvre, som ellers kan koste udviklingslandene dyrt.

Med lanceringen af denne nye skat steg skattetrykket i gassektoren fra 18 % til 50 %, hvilket førte til en markant stigning i statens indtægter. Grafen viser, at IDH i 2008 bidrog med 924 millioner dollar til statskassen eller 34 % af statens skatteindtægter fra gassektoren, hvilket gør den til den mest betydningsfulde skat på gas. Indtægterne fra IDH-skatten bliver hovedsageligt investeret i opbygningen af velfærdssystemet i form af skoler, hospitaler og de såkaldte "bonusordninger"⁷.

Nye lovtiltag giver yderligere indtægter

I maj 2006, blot få måneder efter en overvældende valgsejr for MAS⁸ med Evo Morales i spidsen, lancerede regeringen dekret 28701, som indeholdt en række reformer af olie- og gasindustrien. Dekretet bestod af tre elementer; en ny skat, øget kontrol med virksomhedernes produktion og en genforhandling af de foreliggende kontrakter.

- Det blev pålagt firmaerne, at de skulle genforhandle deres kontrakter inden for 180 dage, hvis de fortsat ville operere i landet. De udenlandske selskaber protesterede højlydt og truede med at trække sig ud af Bolivia, men i sidste ende genforhandlede alle firmaer deres kontrakter. Genforhandlingen omhandlede primært, at de udenlandske selskaber skulle acceptere en ny skat og øget statslig kontrol med gasproduktionen.
- Den nye skat hed *YPFB's deltagelse*. Indtægterne fra denne skat går direkte til det statslige selskab YPBF, der hovedsageligt bruger dem til reinvesteringer inden for sektoren. Skatteprocenten ligger på gennemsnitligt 8 %, men varierer alt afhængigt af virksomhedens månedlige produktion. I 2008 var indtægterne fra denne skat på 297 millioner dollar svarende til 11 % af statens samlede indtægter fra gassektoren.
- Selskaberne skal nu opgive den totale produktion af gas til staten, hvilket betyder en øget statslig kontrol med, hvor meget gas og af hvilken kvalitet, der produceres i Bolivia. Det er samtidig grundlaget for IDH-skatten, der beregnes ud fra værdien af den gas, der produceres.

Dekretet blev af både regering og opposition kaldt en ”nationalisering af landets naturressourcer”. Det var en stærk retorik, som af begge parter blev anvendt strategisk for at markere deres politiske standpunkter. Regeringen brugte nationaliseringsretorikken for at bevise, at den levede op til sine valgløfter om at være et parti for de fattige – dem som gik forrest under den såkaldte ”gaskrig” i 2003. Oppositionen derimod brugte nationaliseringsretorikken til at skabe et negativt billede af Evo Morales, som værende en yderligtgående, venstreorienteret leder, der var fjendtlig over for al udenlandsk investering.

“There are financial pressures as firms say they will no longer invest. The IMF says it will not lend to us if we touch the hydrocarbon sector.”

Mirko Orgaz Garcia, professor ved universitet San Andres, La Paz, 14. September 2006

Det nye dekret skabte også en del postyr i det internationale samfund, hvor blandt andet IMF tog skarpt afstand fra lovgivningen. Daværende udviklingsminister i Danmark, Ulla Tørnæs (V), var også yderst kritisk. Et par dage efter lanceringen af dekretet gik hun ud i pressen og udtalte: *“Bolivia følger en vej, som ikke er forenelig med dansk udviklingsbistand”*. Udviklingsministeren truede hermed indirekte med at indstille den danske udviklingsbistand til Bolivia, som var på 146 millioner kroner årligt⁹.

Men at betegne dekretet som en ”nationalisering af gassektoren” er direkte fejlagtigt, påviser den økonomiske tænketank CEDLA¹⁰. 1) Der skete ikke en ekspropriering af selskaberne. 2) Udenlandske firmaer fortsatte efterfølgende med at operere i landet 3) Hverken YPFB eller den bolivianske regering kan fastsætte eksportpris eller produktionsmængde¹¹. Dekretet brød således de eksisterende kontrakter mellem gasselskaberne og Bolivia med henblik på at øge skatten og statens indtægter, men det var ikke en egentlig nationalisering af gassektoren.

Det kan undre, at de fleste bistandsdonorer til Bolivia, heriblandt Danmark, IMF og Verdensbanken, modsatte sig Bolivias forsøg på at stabilisere statens budgetter og øge det økonomiske råderum til udvikling og fattigdomsbekæmpelse - tiltag der ligger direkte i forlængelse af samme donoreres officielle politik. Modstanden er sandsynligvis delvist begrundet i en reel bekymring for, at Bolivia sætter sig i en situation, hvor det bliver vanskeligt at tiltrække udenlandske investeringer. Men meget tyder på, at det også er udtryk for en snæversynet økonomisk politik, der alene fokuserer på reduktion af statens udgifter som instrument til at skabe økonomisk stabilitet i stedet for også at overveje de økonomiske muligheder, som en beskatning af naturressourcer udgør for Bolivia og mange andre udviklingslande. Måske delvist påvirket af donorsamfundet egne økonomiske og politiske interesser i naturressourcerne.

I Bolivia havde man tidligere forsøgt sig med den modsatte kur. I 1996 foretog daværende præsident Sánchez Lopez en privatisering af gasindustrien, hvilket blandt andet betød, at skatter og afgifter blev reduceret væsentligt - fra 50 % til 18 %. Det skete på opfordring af IMF og Verdensbanken,

som gennem deres lån stillede krav til Bolivia og mange andre latinamerikanske lande om at privatisere offentlige selskaber og generelt liberalisere økonomien.¹² Rationalet var, at en lav beskatning ville tiltrække udenlandske investeringer, som derefter ville generere økonomisk vækst for at skabe udvikling i det fattige Bolivia. Et eksempel herpå er IMF's *Poverty Reduction and Growth Facility* program iværksat i 1999, hvor ét af kravene til den daværende bolivianske regering var en privatisering af det statslige olie- og gasselskab YPFB.

Udenlandske firmaer og naturressourcerne

Samtidig med, at Bolivia nu har succes med en øget beskatning på gassen er der også en begyndende debat i politiske og akademiske kredse, som sætter spørgsmålstejn ved nødvendigheden af økonomiske incitamenter for at tiltrække udenlandske investeringer til naturressourceindustrien. Der gælder særligt for denne industri, at naturressourcer er knappe, og produktionen er bundet til det sted, hvor ressourcerne forekommer. Derfor kan udvindingsfirmaer ikke i samme grad som andre industrier frit vælge, hvor de ønsker at gøre forretning og derfor er der mindre behov for at konkurrere om at tiltrække virksomheder via eksempelvis lave lønninger, lempelige miljøkrav eller lave skatter.

Tesen om, at økonomiske incitamenter ikke er nødvendige i forhold til at tiltrække investeringer til naturressourceindustrien, kan på mange måder ses bekræftet i forhold til Bolivia. Kritikerne forudsagde, at den øgede beskatning og genforhandlingerne af kontrakter ville få de udenlandske firmaer til at trække sig ud af landet - med fatale konsekvenser for den bolivianske økonomi. Men selv om flere firmaer truede med at gøre netop dette, så genforhandlede alle 19 udenlandske firmaer deres kontrakter med regeringen og opererer på nuværende tidspunkt fortsat i Bolivia. Petrobras foreløbig kun frem til 2019, men CEDLA forventer, at det brasilianske firma vil blive, fordi Brasiliens økonomi er afhængig af gasimporten fra Bolivia¹³.

Der er dog tegn på, at de private firmaers geninvesteringsrate i gassektoren er faldende, hvilket på sigt kan påvirke den fortsatte udvinding af gas i Bolivia. Samlet set kan det konkluderes, at en markant øget beskatning sammen med den usikkerhed, det kan skabe for investorerne, naturligt vil påvirke investeringerne i sektoren, men at den markant øgede skat har givet et betydeligt større afkast til Bolivia, uden at det på kort sigt har påvirket gasproduktionen nævneværdigt.

Erfaringerne fra Bolivia udfordrer den politik for udvinding og beskatning af naturressourcer, som de fleste udviklingslande fører, ofte på opfordring fra Verdensbanken og IMF. I den årlige *Doing Business report* fra Verdensbanken bliver investeringsklimaet vurderet i de forskellige lande. En vigtig indikator er skattetrykket, hvor et lavt skattetryk giver en positiv score. Herved opfordrer Verdensbanken indirekte landene til at sænke skatterne for at tiltrække investeringer. Tilsvarende rådgiver IMF og Verdensbanken typisk for skattereformer, hvor man introducerer moms og samtidig holder en lav selskabsskat¹⁴.

Især i Afrika ser man, at ressourcerige lande rammes af den såkaldte ressourceforbandelse – at den økonomiske vækst og de ventede arbejdspladser udebliver og til gengæld har man store ødelæggelser af naturen og en højere grad af konflikt og korrupsion. Erfaringerne fra Bolivia viser, at det i stedet er både muligt og hensigtsmæssigt at øge skatten og kontrollen på udvindingen af naturressourcer.

Udfordringen for Bolivia: Hvordan skal pengene investeres?

Et særskilt problem i forbindelse med multinationale selskabers aktiviteter i olie og mineindustrien er virksomhedernes flytning af overskud ud af u-landene til skattely for at undgå at betale skat. Internationalt vurderes det, at multinationale selskaber unddrager skat i udviklingslandene for over 3.000 milliarder kroner årligt, hvoraf en stor del er fra olie- og mineindustrien¹⁵. De multinationale selskabers skatteunddragelse foregår særligt i interne handler mellem selskaber inden for samme

koncern. Her kan de fastsætte priserne kunstigt højt eller lavt for at trække overskud ud af fx Bolivia til et søsterselskab baseret i et skattely. Det er vurderingen, at der også er foregået og sandsynligvis fortsat foregår massiv kapitalflugt fra Bolivia¹⁶. I Bolivia vurderede skattemyndighederne i 2004 ifølge nyhedsmediernes, at olie- og gasselskaberne havde unddraget mindst 500 millioner kroner i skattebetaling¹⁷. I 2005 erklærede Bolivias skattemyndigheder at; *"There is a lot going on under the table. There is a high level of corruption in the form of tax evasion in Bolivia"*¹⁸.

Skattereformerne i gassektoren i Bolivia har ført til øgede indtægter, hvilket grundlæggende har bidraget til en positiv økonomisk udvikling og ikke mindst har det – på kort og mellemlang sigt – været et godt middel til fattigdomsbekæmpelse. Men trods de positive resultater står Bolivia nu over for en række udfordringer i forhold til håndteringen af indtægterne fra gassektoren.

Den første udfordring for Bolivia er, hvorledes landet skal omsætte de øgede indtægter til vækst- og beskæftigelsesfremmende økonomiske politikker. Målet er at skabe en stærk og dynamisk økonomi, der på sigt kan gøre landet uafhængigt af den økonomiske indsprøjtning fra naturressourcerne. Naturressourceindustrien er ikke særlig arbejdskraftintensiv, og derfor skaber den kun beskæftigelse i begrænset omfang. Det er derfor bekymrende, at Bolivia i høj grad bruger pengene fra gassen til at finansiere sociale ydelser – bl.a. har regeringen netop besluttet at nedsætte pensionsalderen samt inkludere alle i det statsfinansierede pensionssystem. Alt sammen socialt hensigtsmæssige tiltag, men set fra et økonomisk synspunkt er det ikke bæredygtigt. Pengene fra naturressourcerne skal investeres i udviklingen af en produktiv økonomi, der på lang sigt kan finansiere udvikling og velfærd.

En anden udfordring er reinvestering i gassektoren. For at fastholde og udbygge gasudvindingen er det nødvendigt med nye investeringer. Det kan diskuteres, hvorvidt beskatningen af gassektoren er sat for højt og derfor hæmmer investeringer fra de private aktører. Der er tegn på, at det allerede har haft en negativ effekt på produktionen og udviklingen af nye gasfelter. Det kan vise sig at være midlertidigt og en måde, hvorpå nogle selskaber lægger pres på Bolivias regering, så skatten igen bliver sat ned. CEDLA anbefaler, at Bolivia laver kontrakter, som også forpligter selskaberne til at reinvestere. Den nye skat, YPFB's deltagelse, der blev lanceret i 2006, er øremærket til geninvesteringer. Men blandt andre CEDLA fremhæver, at det statslige gasselskab YPFB endnu ikke har haft den fornødne kapacitet til at geninvestere. Derudover var der i begyndelsen af 2009 en omfattende korruptionsskandale i YPFB, som førte til, at direktør Santos Ramirez blev afskediget.

Samlet er udfordringen for Bolivia – og andre udviklingslande rige på naturressourcer – at sikre en maksimal beskatning af naturressourcerne uden at multinationale selskaber ulovligt unddrager sig skattebetaling. Beskatningen må dog ikke være højere end at det fortsat er rentabelt at udvinde ressourcerne. Samtidig må udviklingslandene sikre en anvendelse af pengene fra naturressourcerne, der fremmer udviklingen af en produktiv økonomi, der på sigt kan gøre landene uafhængige af indtægterne fra naturressourcerne.

Konklusion – Bolivia som rollemodel

Naturressourceindustrien rummer et økonomisk potentiale, som kan bidrage til en økonomisk fremgang, hvis det pågældende land får en retfærdig andel i afkastet fra dets egne ressourcer. Dette er desværre langt fra tilfældet for størstedelen af udviklingslandene.

Men Bolivia har formået at gøre op med denne negative tendens. Ved at sætte skatten op på udvinding af gas har Bolivia forøget de statslige indtægter markant og har vendt et underskud til overskud på statens budgetter. Indtægterne fra gassektoren bidrager desuden til at betale overførselsindkomster og er på den måde med til at bekæmpe fattigdom og skabe social udvikling. Som beskrevet kan det diskuteres, om den måde at anvende indtægterne på er økonomisk bæredygtig, men det er et uomtvisteligt gode, at en del af det økonomiske afkast fra landets naturressourcer kommer befolkningen til gode.

IMFs rådgivning og krav til Bolivias økonomiske politik har på mange måder været særdeles uhenigtsmæssig. IMF argumenterede for en reduktion af de offentlige udgifter, herunder sociale udgifter, for at komme budgetunderskuddet til livs. IMF har dog efterfølgende anerkendt øget beskatning og kontrol med gasektoren som den rigtige strategi for Bolivia. Hidtil har finansielle institutioner og donorlandene underkendt betydningen af skatteindtægter, men der er ved at ske et holdningsskifte. På G20-mødet i Seoul november 2010 erklærede man, at udviklingslandenes skatteadministrationer og politikker er et vigtigt led i at bygge *"Bæredygtig indtægtsbase for inklusiv vækst og social lighed"*¹⁹. Yderligere fremgår det i G20-landenes aktionsplan fra 2010, at de vil arbejde aktivt for at styrke udviklingslandenes skattesystemer og deres kapacitet til at opkræve skatter²⁰.

Internationale donorer, Verdensbanken og IMF spiller en vigtig rolle. Det er ofte virksomheder fra OECD-landene, Kina, Brasilien og andre mere velstående lande, der står for udvindingen af naturressourcerne og efterfølgende de samme lande, der køber produktet. Det giver disse lande et særligt ansvar for, at udviklingslandene får maksimalt udbytte af ressourcerne.

I Bolivia er det et problem, at udenlandske selskabers unddrager sig skattebetaling ved at flytte deres overskud ud af landet. Et nødvendigt fundament for at udviklingslandene kan øge skatteindtægterne er, at de udenlandske selskaber ikke flytter deres overskud ud af landene. Der foregår internationalt en omfattende kapitalflugt fra udviklingslandene gennem multinationale selskabers ulovlige skatteunddragelse, særligt gennem handelen mellem søsterselskaber. Bolivia har forsøgt at foregribe dette problem ved at størstedelen af beskatningen af gassen er af gassens produktionsværdi. Ifølge mange økonomer sikrer denne beskatningsform et større og mere stabilt indtægtsgrundlag, da den ikke afhænger af selskabernes opgjorte overskud. Den beskatningsform, som Bolivia har brugt, er ét middel til at forhindre den omfattende kapitalflugt, men et mere essentielt værktøj er at sikre en større gennemsigtighed i virksomhedernes regnskaber ved internationalt at vedtage mere gennemsigtige regnskabsstandarder for multinationale selskaber.

Anbefalinger fra IBIS

På baggrund af de overvejende gode erfaringer fra Bolivia har IBIS følgende anbefalinger til naturressourcerige udviklingslandene og de internationale aktører omkring beskatning af naturressourcer.

Naturressourcerige udviklingslande bør:

- Tilstræbe en markant højere beskatning af deres naturressourcer for at få et større økonomisk udbytte af ressourcerne.
- Anvende pengene fra naturressourcerne til at skabe en langsigtet, socialt og økonomisk bæredygtig udvikling.
- Sikre gennemsigtighed i kontrakter, koncessioner²¹, beskatning og brugen af indtægterne fra naturressourcerne for at komme den omfattende korrupsion, der ofte følger i kølvandet på naturressourcer, til livs.

Internationale finansielle institutioner som IMF og Verdensbanken bør:

- Give et større politisk råderum for udviklingslande til at øge beskatningen på udvinding af naturressourcer.
- I rådgivningen af landene tage bedre højde for de økonomiske muligheder, der ligger i beskatningen af naturressourcer, herunder i tilrettelæggelsen af skattesystemer.

Danmark bør:

- Sammen med de andre nordiske lande arbejde aktivt for ovenstående dagsorden i IMF og Verdensbanken.

- Arbejde for at ændre regnskabsstandarderne særligt for olie-, mine- og gasindustrien, så multinationale selskaber aflægger gennemsigtige regnskaber.²² Det vil være et effektivt redskab til at stoppe kapitalflugt og skatteunddragelse.
- Øge støtten til udvikling af effektive og socialt bæredygtige skattesystemer samt kapacitetsopbygning i skatteadministrationerne. Dette er også med henblik på, at udviklingslandene i en kontraktforhandlingssituation med et multinationalt selskab i højere grad er sikret aftaler, der er økonomisk fordelagtige for landet.

Yderligere information

Lars Koch
 Politikmedarbejder, IBIS
lk@ibis.dk
 Tlf: +45 3520 0536 Mob: +45 6060 5831

Slutnoter

¹ <http://www.presidencia.gob.bo/download/logro.pdf> s.9

² http://devdata.worldbank.org/AAG/bol_aag.pdf

³ Bornhorst, Fabian & Fabian Valencia 2009: *IMF Country Report No. 10/29 Bolivia*, International Monetary Fund, Washington D.C

⁴ IDH er en forkortelse for *Impuesto Directo Hidrocarburos*, hvilket betyder direkte skat på gas og olie.

⁵ Navnet på denne skat er *Participacion de YPBF*, hvilket betyder YPBF's deltagelse.

⁶ BG og BP (begge selskaber er fra England) og Repsol (Spanien)

⁷ Bonusordningerne er overførselsindkomster, som bl.a. går til ældre, gravide og børn der gennemfører deres skolegang. Disse bonusordninger er genstand for diskussion blandt økonomer, fordi ordningerne kun i mindre grad bidrager til økonomisk vækst og øger et forbrug, der risikerer at få importen til at stige.

⁸ *Movimiento al Socialismo* (Bevægelsen mod socialismen)

⁹ <http://www.dr.dk/P1/orientering/indslag/2006/05/11/144610.htm>

¹⁰ CEDLA er en økonomisk tænketank i Bolivia dannet i 1985 og med en stærk stemme i den offentlige debat i Bolivia. CEDLA undersøger med et kritisk blik Bolivias økonomiske anliggender. CEDLA er kendt for at have været stærkt kritisk over for liberaliseringer i gasindustrien, men er også nu stærkt skeptisk over for de politiske tiltag, som Evo Morales gennemfører på området. IBIS har gennem mange år arbejdet sammen med CEDLA.

¹¹ Telefonisk interview d. 15. september 2010 med professor og tidligere direktør for CEDLA, Carlos Vargas

¹² Mcguian, Claire 2007: *The benefits of FDI: is foreign investment in Bolivia's oil and gas delivering?* CEDLA & Christian Aid s. 3

¹³ Telefonisk interview d. 15. september 2010 med professor og tidligere direktør for CEDLA, Carlos Vargas

¹⁴ http://www.doingbusiness.org/reports/doing-business/~/_media/fpdkm/doing%20business/documents/annual-reports/english/db11-chapters/db11-pt.pdf

¹⁵ Global Financial Integrity 2008: *Illicit Financial Flows from Developing Countries 2002 – 2006*

¹⁶ Christian Aid 2009: *False Profits: Robbing the poor to keep the rich tax-free*

¹⁷ Mcguian, Claire 2007: *The benefits of FDI: is foreign investment in Bolivia's oil and gas delivering?* CEDLA & Christian Aid s. 41-42

¹⁸ Mcguian, Claire 2007: *The benefits of FDI: is foreign investment in Bolivia's oil and gas delivering?* CEDLA & Christian Aid s. 40

¹⁹ <http://www.g20.utoronto.ca/2010/g20seoul-doc.pdf>

²⁰ http://media.seoulsummit.kr/contents/dlobo/E4_ANNEX2.pdf

²¹ En *koncession* er en tilladelse, som gives fra en offentlig myndighed til en privat virksomhed til at drive en bestemt aktivitet.

²² IBIS anbefaler aflæggelse af regnskaber land for land som foreslået af Murphy, Richard 2009: *Country-by-country Reporting, Holding multilateral companies to account*